

# Lopen kunta

## Hyvinvointiraportti 2023



**Käsittely**

**Hyvinvointi- ja vapaa-aikaltk 20.3.2024 (§ 21)**

**Kunnanhallitus 29.4.2024 (§ 74)**

**Valtuusto 27.5.2024 (§ 28)**

---

# Dokumentin sisältö

## JOHDANTO

### OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

### OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2024

Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja –suunnitelmat

### OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Hyvinvointiraportin hyväksyminen toimielimissä

### INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI

---

## JOHDANTO

Hyvinvointi koostuu yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavat sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma. Yhteisön hyvinvointiin vaikuttavat asuinolot ja ympäristö, työllisyys ja työolot sekä toimeentulo. Koettua hyvinvointia usein mitataan elämänlaadulla, johon puolestaan kuuluvat terveys, materiaallinen hyvinvointi, odotuksen hyvästä elämästä, ihmissuhteet, omanarvontunto sekä mielekäs tekeminen. (THL).

Hyvinvoinnin ja terveydenedistäminen on kunnassa lakisääteistä ja sen on Kuntalain (2015) mukaan yksi kunnan perustehtävistä. Myös laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (§6) velvoittaa edistämään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Lopen kunnassa on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimialan vastuulla. Toimiala aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta, kun hyvinvointialuille siirtyivät sosiaali- ja terveystoimen palvelut. Hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimialaan kuuluvat nuorisotoimen-, liikunta- ja kulttuuripalvelut sekä hyvinvoinnin edistäminen ja maahanmuuton palvelut.

## OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

Lopen asukasmäärä vuonna 2023 oli 7694 (väestörakenteen ennakkatiedot). Väestönkehitys on arvioitu Lopen osalta negatiiviseksi, vaikka positiivista muuttoliikettä esiintyy. Huoltosuhde on 73 (vuosi 2022) ja koulutustasomittain 321,8 (koko maan mittain 391,2 vuosi 2022). Työttömyysaste vuoden 2023 lopussa oli 6,5% kun vuoden 2022 lopussa se oli 5,4%. Alle 25 vuotiaiden työttömyysaste vuoden lopussa oli 14,8%. Tämä on noussut selvästi vuodesta 2022, jolloin alle 25 vuotiaiden työttömyysaste oli vuoden lopussa 6,5%. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä on laskenut sen ollessa vuoden lopussa 36, kun vuonna 2022 se oli 67. Lomautettujen määrä on noussut 59:ään, kun vuoden 2022 lopussa se oli 30.

Hytekerroin on vuoden 2023 osalta 58, kun vuoden 2022 osalta se oli 45. Hyte kerroin kuvaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Se koostuu toimintaan perustuvasta osasta (prosessi-indikaattorit) sekä väestötasolla perustuvaan tuloksellisuuteen (tulosindikaattorit).

## Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

### Lapset ja nuoret

Tavoite	Toimenpiteet	Vuosi 2023
Nuoret kuntalaiset ovat aktiivisia osallistujia ja toimijoita	Lopen kunnassa on monipuoliset ja kuntalaisille maksuttomat liikuntamahdollisuudet Liikuntapaikkoja kehitetään edelleen. Liikuntahallin, toisen frisbeegolfradan sekä skeittiparkin rakentaminen lisäävät harrastusmahdollisuuksia. Harrastamisen Suomen malli Matalan kynnyksen osallistumista vahvistetaan Taiteen perusopetus	Lopella liikuntahallit ovat maksuttomia loppilaisille yhdistyksille sekä kuntalaisille liikuntaharrastuksissa. Vuonna 2023 valmistui toinen frisbeegolfrata sekä skeittiparkki. Harrastamisen Suomen mallin mukaisessa toiminnassa kävijämäärät ovat kasvaneet ja toiminta laajentunut huomattavasti vuonna 2023. Mukaan on tullut uusia lajeja, mm. kuvataidekerho ja ponikerho. Vuoden 2023 koulutusterveyskyselyssä vähintään tunnin päivässä liikkuvat 4.-5lk yhteensä 46,7% (tytöt 44,3 ja pojat 48,1%) ja 8-9.lk yhteensä 28,9% (tytöt 24,4 ja pojat 32,6%).
Seura- ja yhdistystoiminta on vahvasti mukana nuorten osallistamisessa	Luodaan yhteinen keskustelufoorumi Nuorisovaltuuston aktiivinen toiminta	Loppilaisia yhdistyksiä tavataan säännöllisesti useampi kerta vuodessa ja näin on käynnistynyt yhteinen keskustelufoorumi. Osallisuusohjelma valmistui vuonna 2023 ohjaamaan osallisuustyöskentelyä Lopella. Lopelle myönnettiin nuorisovaltuustomyönteinen diplomi vuonna 2023.
Yksinäisyyden kokemista pyritään vähentämään	Oppilaskuntatoimintaa vahvistetaan Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön toiminnan vahvistaminen Harrastamisen Suomen malli	Loppilaisille oppilaskunnille järjestettiin yhteinen tilaisuus Lasten oikeuksien päivänä. Näin vaikutetaan lasten vaikuttamismahdollisuuksiin kehittävästi. Ohjaamo ja etsivän nuorisotyö toteutetaan ostopalveluna yhteistyössä Hyrian kanssa. Yhteistyötä kehitetään säännöllisin yhteistyöpalaverin ja seurataan toteutumista. Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan itsensä yksinäiseksi kokevat 4-5.lk yhteensä 2,7% ja 8-9lk yhteensä 11%.

## Työikäiset

Tavoite	Toimenpiteet	vuosi 2023
Lopella on monipuolista kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa	Tapahtumatarjonnasta viestitään aktiivisesti	Vuonna 2023 järjestettiin yhteensä 65 erilaista tapahtumaa. Tapahtumista viestittiin aktiivisesti niin kunnan nettisivuilla, somessa kuin printtamediassakin. Tapahtumissa kävi yhteensä yli 8000 osallistujaa.
Ulkoilu- ja retkeilymahdollisuuksien sekä vesistöjen tunnettuus vahvistuu	Mainonnan ja markkinoinnin lisääminen Hämeen Ilvesreitien ylläpitäminen Lähivirkistysaluiden kehittäminen	Mainontaa ja markkinointia suoritettiin erityisesti eri tapahtumien yhteydessä. Näistä merkittävin Poronpolkutapahtuma.  Komion ulkoilureitit sijoituivat vuoden 2023 retkipaikka äänestyksessä kolmanneksi. Kunnan vesistöistä tehtiin vuonna 2023 esittelyvideo ja Loppijärvelle saatiin vesistösuunnituskartta sekä hankittiin lainattava soutuvene kuntalaisten käyttöön. Huoltosopimukset ja huolto-ohjelmat on päivitetty säännöllisesti. Luontokohteiden kävijämäärä Melkuttimella vuonna 2023 15 400 käyntikertaa ja Komion luonnonsuojelualueella 12 400 käyntikertaa.  Liikuntamahdollisuuksien parantaminen Launosissa Hankkeen tavoitteena on ollut kunnostaa Launosten kuntoradan aluetta. Vuoden 2022 aikana hanke on aloitettu valaistuksen hankinnalla. Hanke jatkui vuoden 2023 aikana valaistuksen uusimisella, kuntoradan pohjan parantamisella, kuntoportaiden rakentamisella, suunnituskarttojen uudistamisella sekä kuntotelineiden hankinnalla. Asennus jäi viivästyneen toimituksen vuoksi kevääseen 2024. Kyyniönlahden lähiliikunta- ja luontoalueen kehittäminen Lopella käynnistyi toukokuussa 2023 hanke kehittämään Kyyniönlahden lähiliikunta- ja luontoaluetta. Kyyniönlahdelle on toteutettu syksyllä 2023 grillikota, parkkipaikka noin viidelle autolle ja kävelypolun uudistaminen parkkipaikalta grillikodalle.  Lopen kunnalla oli lainattavissa maksutta käyttöön myös soutuvene.
Kansalaisopisto tarjoaa laadukkaita ipintoja	Opintotarjonta on monipuolista ja vastaa kysyntään	Vuonna 2023 toteui kaikkiaan 90 kurssia ja opiskelijoita oli 610.
Työikäiset ovat työkykyisiä ja heitä kannustetaan omatoimiseen itsestään huolehtimiseen	Maksuttomat liikuntapaikat ja vapaat salivuorot Konsertti-, teatteri- ja urheilutapahtumakortit vapaasti lainattavissa kirjastosta Kaikukortti Työttömien ohjaaminen Kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen	Loppilaisilla yhdistyksillä ja kuntalaisilla on maksuttomat liikuntapaikat ja hallit käytettävissään.  Kirjastossa oli lainattavissa maksuttomia konsertti-, teatteri- ja urheilutapahtumakortteja vuonna 2023.  Kaikukortti on ollut käytössä vuonna 2023.  Lopella oli joulukuussa 2023 työttömiä työnhakijoita 6,5% työvoimasta.  Liikuntaneuvonnan hanke Lopella käynnistyi vuoden 2023 huhtikuussa. Lopen kunnassa pilottivaiheen liikuntaneuvontaan osallistui 17 kunnan työntekijää ja 7 yli 65 –vuotiasta kuntalaista. Kunnan työntekijöillä oli käytettävä Smartum etu 60e. Lisäksi yksiköittäin järjestettiin tyhy päiviä ja henkilöstön juhla loppuvuodesta.
Kirjasto on kuntalaisten kohtaamispaikka	Laadukkaat kirjastopalvelut sekä tapahtumatarjonta.	Vuonna 2023 järjestettiin kirjastossa yhteensä 83 tapahtumaa, joihin osallistui 2460 henkilöä. Kokonaiskävijämäärä oli 48801 ja launauksia tehtiin yhteensä 73692.
Loppi on Suomen liikkuvin kunta (läpileikkaava tavoite)	Monimuotoiset liikunnan ja liikkumisen olosuhteet	Loppi osallistui hakemuksellaan Kuntaliiton liikkuvin kunta kilpailuun vuonna 2023.
Loppilaiset kokevat asuin- ja elinympäristön turvalliseksi (läpileikkaava tavoite)	Valmius- ja varautumissuunnitelmat ovat ajan tasalla Ennaltaehkäisevä turvallisuussuunnittelu	Valmius- ja varautumissuunnitelmien tarkennus ja tarkistus on aloitettu ja valmistuu alkuvuodesta 2024.  Kuntalaiskyselyn 2023 mukaan Lopen kunta koetaan myös hyvin turvalliseksi, sillä 92 % on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän ”Koen Lopen kunnan turvalliseksi asuin- ja elinympäristöksi” ja 88 % väittämän ”Koen, että Lopella on turvallista liikkua niin päivällä kuin pimeäänkin aikaan” kanssa.

## Ikäihmiset

Tavoite	Toimenpiteet	Vuosi 2023
Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintatyörajojen tunnistaminen (läpileikkaava tavoite)	Kunnan omat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet on määritelty	Vuoden 2023 alusta alkaen Lopella on aloittanut hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimiala, joka vastaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä. Kunta on nimennyt edustajansa OmaHämeen yhteistyöryhmiin ja elimiin.
Ennaltaehkäisevään työhön panostetaan	Ikäihmisten liikuntaryhmät  Kaikille maksuttomat liikuntapaikat Kuntosalit yli 70 vuotiaalle maksuttomia  Kunnan järjestämä konsertti- ja tapahtumatarjonta  Ulkoiluystävä  Ystävänpalvelut (SPR)  Eläkeläisyhdistykset vahvana kumppanina.	Ikäihmiset liikuntaryhmiä järjestettiin vuonna 2023 yhteensä 10 erilaista säännöllistä ryhmää. Maksuttomat kuntosalit yli 70 vuotiaalle käytäntö on voimassa.  Konsertti- ja tapahtumatarjonta on ollut vilkasta, yhteensä 65 erilaista tapahtumaa järjestettiin vuonna 2023.  Ulkoiluystävä/ystävänpalvelut toiminta on ollut vähäistä.  Eläkeläisyhdistysten kanssa on tehty säännöllistä yhteistyötä läpi vuoden ja järjestetty esimerkiksi yhdessä senioreiden liikuntapäivä yms.
Ikäihmisten turvallisuuteen ja esteettömyyteen panostetaan	Ennaltaehkäistään kaatumisia ja liukastumisia kampanjan avulla  Kävelyteiden ja pyöriteiden kunnossapito  Kunnan liikenneturvallisuustyöryhmän toiminnan hyödyntäminen tietoisuissa ja tapahtumissa	Lopelle on hyväksytty Lopen kävely ja pyöräliikenteen edistämishjelma 2030.  Kaatumisiin liittyvät hoitokaksot yli 65 vuotiailla oli vuonna 2023 yhteensä 66.
Ikäihmisten digitaitoja vahvistetaan	Avoimet neuvontatilaisuudet  Digilaitteiden lainaaminen kirjastosta	Kirjastossa on järjestetty senior surf tilaisuuksia sekä sieltä on mahdollista varata neuvontaika digilaitteiden käyttöön.  Eläkeläisyhdistykset ovat järjestäneet digineuvontaa senioreille.

## OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2024

Lopen kunnan laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2021-2025 sisältää näille vuosille hyvinvointisuunnitelman. Siinä kuvataan tavoitteet, toimenpiteet ja seurattavat mittarit hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vuosina 2023-2025. Tavoitteet on kytketty Lopen kunnan strategiaan ja sen painopistealueisiin.

### Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Lopen kunnan strategia 2023-2027

Lopen kunnan liikuntatoimen liikuntasuunnitelma 2022-2023

Riihimäen seudun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021-2024

Kanta-Hämeen alueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2021-2024

## OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Hyvinvointiraportti 2023 käsitellään ensin hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnassa, kunnanhallituksessa sekä valtuustossa. Tämän jälkeen se raportoidaan kaikille toimialoille ja vaikuttamiselimille.



## INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI

Indikaattoreihin on valittu vuoden 2023 osalta ne, joissa on ollut saatavilla kyseisen vuoden tietoja. Lopen kunnan laaja hyvinvointikertomus 2023 pitää sisällään vuoden 2022 tiedot. Muista indikaattoreiden tiedoista raportoidaan vuoden 2024 hyvinvointiraportissa.

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

**Talous**

**HYTE-kerroin**

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista



Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori



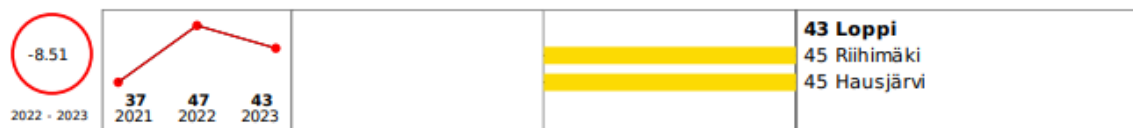
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori



Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori



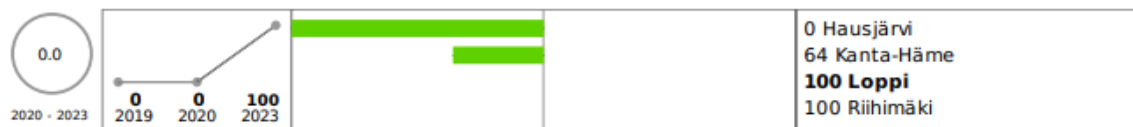
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori



Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokäsit 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori



Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

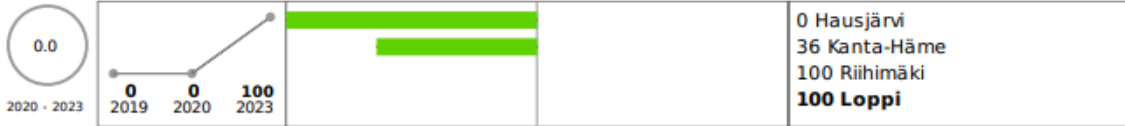


Loppi - VUOSITTAINEN RAPORTTI 2023

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista



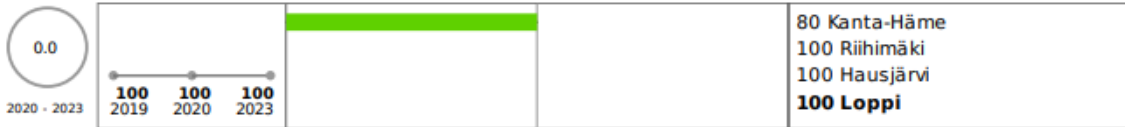
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen



Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä



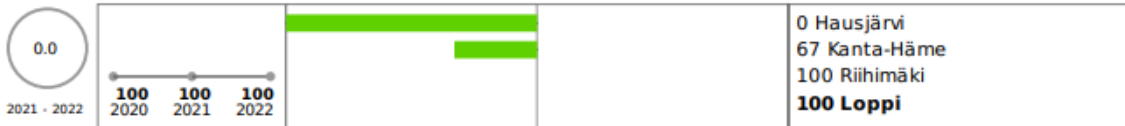
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja



Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa



Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen



Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille



Loppi - VUOSITAINEN RAPORTTI 2023

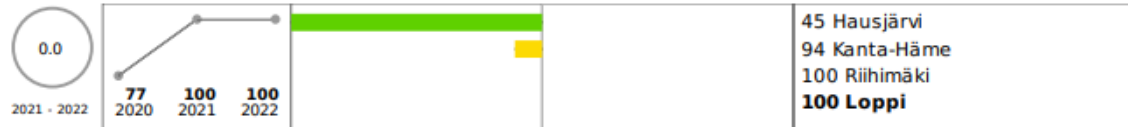
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimeilinten vaikutusten ennakoarviointiin



Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä



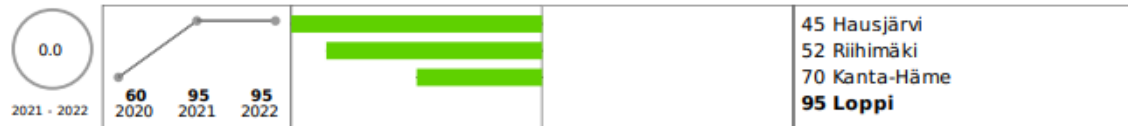
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus



Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa



Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit



Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailuosutusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä



Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyistä



Loppi - VUOSITTAINEN RAPORTTI 2023

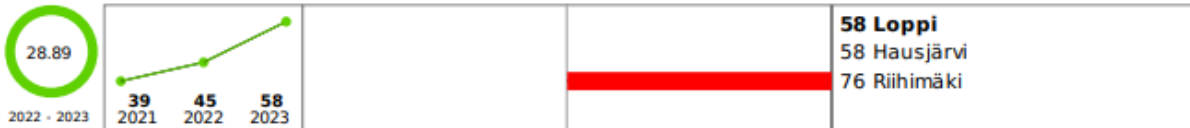
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)



Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)



HYTE-kerroin, 0 - 100



HYTE-kerroin euroa / asukas



HYTE-kerroin, 1 000 euroa



LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

## Hyvinvointi

### Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista



Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista



**Lopella on itua.**  
Meillä on hyvä maaperä kasvulle.

**Loppi** 